

Јапан је укинуо забрану извоза смртоносног наоружања која је важила скоро 60 година. Шта је циљ ове нове политике?

Влада Јапана је прошле седмице потврдила да ће јапанске компаније убудуће моћи да продају војну опрему у 17 земаља са којима Јапан има споразуме о војној сарадњи, чиме се поништава политика која датира још из 1967. године, пише Дојче Веле.

Администрација премијерке Санае Такаичи ову одлуку представља као начин да се осигура безбедност земље – кроз помоћ партнерским државама.

„Расту очекивања када је реч о јапанској одбрамбеној опреми“, рекла је Такаичи новинарима у Токију. „Трансфери опреме који одговарају потребама земаља сличног опредељења допринеће јачању њихових одбрамбених способности.“

Ова промена политике вероватно ће имати дугорочне геополитичке последице на западни Пацифик. Неки страхују да би овај потез могао да доведе регион на ивицу оружаних сукоба.

Филипини и Аустралија као прве земље са уговорима

Аустралија и Филипини биће прве савезнице које ће имати користи од ове промене јапанске политике, а најава је потврдила велике уговоре који су планирани већ неколико месеци.

Јапан је са Аустралијом потписао споразум вредан 6,5 милијарди долара (5,5 милијарди евра) о испоруци 11 унапређених верзија фрегата класе „Могами“, које се већ налазе у саставу Јапанских поморских снага. Прва три ратна брода биће изграђена у Јапану и испоручена до 2030. године, док ће преостали бити грађени у аустралијским бродоградилиштима.

Према извештајима, Индонезија је заинтересована за набавку подморница класе „Ојашио“, док Филипини разматрају куповину ескортних разарача класе „Абукума“, који се постепено повлаче из употребе у Јапану.

То би значајно ојачало способности филипинске морнарице у суочавању са кинеским поморским снагама које су заузеле атоле и гребене у Јужном кинеском мору, на које Манила полаже право.

Јапан такође сарађује са Великом Британијом и Италијом на стелт ловцу шесте генерације у оквиру Глобалног борбеног ваздушног програма (ГЦАП) и развија пресретач клизајуће фазе (ГПИ) са САД за борбу против хиперсоничних ракета.

Јапан забринут за своју безбедност због Кине и Северне Кореје

Како наводе аналитичари, иза ове одлуке стоји више разлога, али сви се свODE на потребу Јапана да учини више за своју безбедност.

„С обзиром на тешко безбедносно окружење – пре свега Кину и Северну Кореју – Јапан мора да допринесе очувању равнотеже снага у овом делу света“, рекао је Масајуки Масуда, са Националног института за одбрамбене студије у Токију.

„Кинеска морнарица је проширила своје операције на средњи Пацифик, а кључни део јапанске стратегије националне безбедности мора да буде одвраћање. Видимо да расте и изазов из Северне Кореје, јер тамошњи режим тестира нове интерконтиненталне балистичке ракете већег домета и носивости, чиме се отвара нови ниво ескалације“, рекао је Масуда за Дојче Веле.

„Јапан интензивно покушава да дипломатијом створи стабилно окружење у региону, али то мора бити поткрепљено способношћу одвраћања. Један од начина за то јесте испорука најквалитетнијих система наоружања нашим партнерима, попут Филипина и Аустралије“, рекао је Масуда за Дојче Веле.

Наставак политике Шинзо Абеа

Маргарита Естевез-Абе, стручњак за Јапан са Максвел школе Универзитета у Сиракузи, навела је да је одлука премијерке Такаичи вођена низом фактора, укључујући и неке који могу бити чак значајнији од самоодбране.

„Политичка жеља“ за извозом јапанског оружја, како каже, претходи Такаичи и води порекло још од њеног ментора, Шинза Абеа, који је 2014. године ублажио строгу забрану извоза оружја из 1967. како би дозволио продају несмртоносне опреме, попут оне за надзор, транспорт, спасавање и разминирање, док је смртоносно оружје тада и даље

било забрањено.

„Време доношења одлуке премијерке Такаичи одређено је двома стварима“, рекла је Естевез-Абе.

„Прво, САД врше притисак на све савезнике да повећају издвајања за одбрану. Уместо да се та додатна средства троше на куповину америчког оружја, Такаичи хоће да их искористи као део индустријске политике. А Јапан не може да изгради одрживу одбрамбену индустрију без извоза.“

„Друго, Такаичи хоће да измени Устав како би уклонила Члан 9. такозвану мировну клаузулу“, додала је она. Овај члан, који је на снази од 1947. године, налаже да се Јапан трајно одриче рата као сувереног права нације и забрањује поседовање војних снага са потенцијалом за напад

„Што свет постаје нестабилнији, то ће јој бити лакше да оправда ту промену. Њена одлука да раскине са статусом кво део је ширег политичког плана.“

Партнери и ривали – реакције САД, Француске и Кине

Одлука Јапана да укине дугогодишњу забрану продаје смртоносног оружја у иностранству наишла је на одобравање савезника, али и на оштре критике регионалних ривала

Одлука Јапана да укине дугогодишњу забрану продаје смртоносног оружја у иностранству наишла је на одобравање савезника, али и на оштре критике регионалних ривала.

Амерички амбасадор у Јапану Џорџ Глас је на друштвеној мрежи Икс оценио овај потез

као „историјски корак“ који ће допринети јачању одбрамбених способности међу савезницима.

Француска је такође поздравила одлуку Јапана, а портпарол Министарства спољних послова рекао је новинарима да ће она „допринети безбедности људи и очувању суверенитета у Европи и индо-пацифичком региону“.

С друге стране, званичник кинеског Министарства спољних послова навео је да „недавни опасни потези Јапана у војној и безбедносној сфери доводе у питање његову самопроглашену ‘посвећеност миру’ и ‘искључиво одбрамбено оријентисане’ политике“.

„Ову динамику је покренуо Трамп“

Естевез-Абе одбацује те тврдње. „То је иста оптужба коју Пекинг већ дуго упућује ‘јастребовским’ премијерима Либерално-демократске партије“, рекла је она, додајући да ће промена јапанске политике учврстити постојеће везе и помоћи Токију да гради нова савезништва, у тренутку када расте забринутост због посвећености Вашингтона својим партнерима.

„Сједињене Државе су покренуле ову динамику“, рекла је она. Амерички председник Доналд Трамп „отуђио је толико америчких савезника да, како каже канадски премијер Марк Карни, ‘средње силе’ активно раде на смањењу зависности од Вашингтона“.

„Мање ослањање на америчко наоружање свакако је део тог процеса“, закључила је Естевез-Абе.

(Данас)